

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

LI

O R A D E A • 2 0 2 1

DECORAȚIE CONFERITĂ UNOR PERSOANE DIN DIECEZA ORADEA-MARE (1922)

Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS*

DECORATION GIVEN TO SOME PEOPLE FROM THE DIOCESE OF ORADEA-MARE (1922)

ABSTRACT

In this article, the author presents, using phaleristics, heraldry and sigillography, the Medal "Labor Reward for the Church" which was awarded by Decree no. 4,482 of October 26, 1922, to some persons, especially priests, from the Diocese of Oradea-Mare, for the work done in both religious and educational fields. The graphic reproductions of the decoration come from the collector Emanuel Erena.

Keywords: Diocese of Oradea-Mare, "Labor Reward for the Church" Medal, priests, heraldry, phaleristics

Prezentăm, apelând la faleristică, la heraldică și la sigilografie, Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” care a fost acordată, prin Decretul nr. 4.482 din 26 octombrie 1922¹, unor persoane, în special preoți, din Dieceza Oradiei-Mari, pentru munca depusă pe teren bisericesc și școlar. Reproduserile grafice ale decorației provin de la colecționarul Emanuel Erena.

Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică”, instituită prin Decretul Regal nr. 2.804 din 14 iulie 1906, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 91 din 22 iulie 1906, modificat prin Decretul Regal nr. 293 din 19 ianuarie 1907, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 238 din 24 ianuarie / 6 februarie 1907, a fost conferită „pământenilor, clerici și mireni”, „drept încurajare și răsplătire pentru activitatea pastorală și serviciu aduse în diferite moduri pentru buna stare morală și religioasă a poporului”². Redăm, mai jos, cele două acte normative.

Decretul Regal nr. 2.804 din 14 iulie 1906, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 91 din 22 iulie 1906³.

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională,
REGE AL ROMÂNIEI,
La toți de față și viitori, sănătate:

* Arhivele Naționale Istorice Centrale din București; e-mail: laurszem@gmail.com

¹ Publicat în „Monitorul Oficial” nr. 188 din 28 noiembrie 1922, p. 8795.

² *Ordine, cruci și medalii române. Istoric, legi și regulamente*, întocmite de Vintilă Ivănceanu, Petre Ionescu, Petre P. Sterescu și C. Tâmpăanu, Imprimeria Statului, București, 1927, pp. 141-143; C. Flondor, Const. Moisil, *Decorațiunile românești*, în *Enciclopedia României*, vol. 1, 1938, pp. 92-93; Tudor Alexandru Martin, Katiușa Pârvan, Cătălina Opaschi, *Onoarea națiunilor (II). Ordine și decorații românești din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României*, Muzeul Național de Istorie a României, București, 2016, pp. 122-123.

³ Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe - Cancelaria Ordinilor*, dosar nr. 642.

Asupra raportului ministrului nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice,

Am decretat și decretăm:

Art. I. – Se instituie o medalie cu deviza *Răsplata Muncii pentru Biserică*, având trei clase, care se va acorda drept încurajare și răsplătire pentru activitatea pastorală și serviciu aduse în diferite moduri pentru buna stare morală și religioasă a poporului.

Art. II. – Medalia se va acorda pământenilor, clerici și mireni, care vor fi adus servicii însemnate pentru buna stare morală, religioasă, economică și socială, prin scrieri religioase, donațiuni importante în scopuri pioase și religioase, prin exemplu, etc.

Medalia se dă pe viață și dreptul de a o purta este personal și nu se poate transmite în nici un caz. Numărul ei este nelimitat.

Art. III. – Medalia pentru câteși trele clase se compune dintr-o piesă de metal: galbenă pentru cl. I, albă pentru cl. II și în culoarea bronzului pentru cl. III, în formă circulară de 25 mm. în diametru și 2 și jumătate mm. în grosime; pe o parte poartă efigia Majestății Sale regelui, în relief, înconjurată de cuvintele: Carol I, Rege al României, iar pe partea opusă se află în relief o cruce, sub care sunt cuvintele: Răsplata Muncii pentru Biserică.

Panglica va fi lată de 24 mm., având în mijloc o bandă albastră verticală, lată de 8 mm., și de ambele părți câte o bandă roșie-închis, verticale, cu aceeași lățime.

Numai panglica singură nu se poate purta.

Art. IV. – Dreptul de a acorda medalie este al Capului Statului.

Art. V. – Medalia se acordă prin decret regal, în urma raportului ministrului cultelor și instrucțiunii și decretul se va publica în *Monitorul Oficial*.

Raportul ministrului se va întemeia pe un referat de constatare făcut prin anume cercetare de către administratorul Casei Bisericii sau un delegat al ministerului. Cercetarea nu se va face în privința persoanelor care nu vor avea cel puțin 10 ani de activitate pastorală sau literară bisericească.

Un brevet subscris de Capul Statului și contrasemnat de ministrul cultelor și instrucțiunii se va da odată cu medalie.

Art. VI. – Medalia se pierde din aceleași cauze din care se pierde și calitatea de cetățean român. Clericii mai pot pierde dreptul de a purta medalie și în cazul când vor fi pedepsiți pentru vreuna din faptele penale menționate în art. 15 din legea asupra clerului mirean și seminariilor.

Art. VII. – La administrația Casei Bisericii se va ține un registru special pentru înscriere succesivă a aceloră căroră li se acordă medalie. Deosebit de numele celui medaliat, registrul va cuprinde și numărul cu data expedierii brevetului, precum și clasa medaliei acordate.

Art. VIII și cel din urmă. Ministrul nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat la Castelul Peleş, la 14 iulie 1906.

Carol I

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice,

M. Vlădescu

№ 2.804.

Decretul Regal nr. 293 din 19 ianuarie 1907, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 238 din 24 ianuarie / 6 februarie 1907⁴.

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională,
REGE AL ROMÂNIEI,
La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului ministrului nostru secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice sub № 23.226/1906,

Am decretat și decretăm:

Art. I. – Articolul III al decretului nostru № 2.804 de la 14 iulie 1906, prin care s-a instituit medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică”, se modifică precum urmează:

Medalia pentru câte trele clase se compune din o piesă de metal: aurită pentru clasa I-ia, argintată pentru clasa II-a și oxidată-deschis pentru clasa III-a.

Medalia are ca fond un diametru de 32 mm., peste care se așează o cruce bizantină de 38 mm., fiecare braț al crucii trecând de marginea medaliei cu 3 mm. Mijlocul medaliei, în circumferință de 15 mm., poartă gravat ochiul lui Dumnezeu în raze și globul pământesc. Pe fond mat, între brațele crucii, este inscripția „Răsplata Muncii pentru Biserică”.

Reversul medaliei are crucea ca și în față, între brațele ei cu o ghirlandă de lauri și de stejar, iar în mijloc coroana regală suprapusă inițialelor noastre. Deasupra o coroană mică de lauri, deschisă pe un diametru de 25 mm., având la un capăt o lamă, care servește spre a se petrece prin ea panglica.

Panglica e de mătase moară, în lățime de 30 mm., cu trei subîmpărțituri de 10 mm. fiecare, cele marginase roșii-închise și cea din mijloc albastră-închis. Ca lungime, în față, va fi vizibilă pe o înălțime de 50 mm.

Art. II. – Ministrul nostru secretar de Stat la departamentul cultelor și instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezentului decret.

Dat în București, la 19 ianuarie 1907.

Carol I

Ministrul cultelor și instrucțiunii publice,

Const. G. Dissescu

№ 293.

Au primit Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” clasa I: prea cucernicul preot Vasile Papp, fost paroh și protopop al Beiușului, actualmente pensionar; prea cucernicul preot Andrei Horvat, paroh și protopop al Oradiei-Mari; prea cucernicul preot Moise Popovici, catihet la Liceul din Beiuș, fost paroh al parohiei Seghiște; dr. Aurelian Magier, asesor-referent bisericesc; prea cucernicul preot Petru E. Papp, protopop al Beiușului; prea cucernicul preot Gh. Dudulescu din Miersig; prea cucernicul preot Ioan Popp din Biharia, fost preot militar în armata Austro-Ungară.

Au primit Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” clasa a II-a: cucernicul preot Vasile Papp, paroh al parohiei Topa-de-Sus; cucernicul preot Vasile Popovici, paroh în parohia Oradea-Mare.

Au primit Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” clasa a III-a: cucernicul preot Romul Mangra, paroh în Giriș; cucernicul preot Gh. Drimba, paroh în Toboliu; cucernicul preot Gavril Iacob, paroh în Peșteș; cucernicul preot Simion Butiri, paroh în Valea-Mare; cucernicul preot Vasile Leucuța, paroh în Olcea; cucernicul preot Ștefan Domocoș, paroh în Bratca și cucernicul preot Iosif Moldovan, paroh în Ortiteag, pentru munca depusă pe teren bisericesc și școlar.



Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică” clasa I, model 1907 (avers și revers).
Sursa: colecționarul Emanuel Erena.